



Meeqqat Inuusuttullu Pillugit Iisimasaqarfik

Videnscenter om Børn og Unge | Documentation Centre on Children and Youth

Postboks 1290 | 3900 Nuuk | Kalaallit Nunaat | Grønland | Greenland

Tel.: + 299 34 69 40 | Fax: + 299 34 69 41 | E-mail: mipi@gh.gl | www.mipi.gl

Inuusuttut akornanni atugarissaarneq pillugu allakkiaq

Eqikkaaneq

Inuusuttut akornanni atugarissaarneq pillugu ilaatigut apeqqutit immersugassamik immersuititsilluni misissuineramik toqqammaveqarput aammalu Kalaallit Nunaanni inuusuttut inuunerat 2004 pillugu annertunerusumik paasiniaaqqissaarnermik toqqammaveqarluni. Misissuineq ingerlanneqarsimavoq immersugassamik elektroniskiusumik apeqqutit tunngavigalugit, ilaatigullu inuusuttut ajunnginnerusumik inuuneqalernissaat pillugu apeqquteqarluni. Meeqqanik atuartunik 15-iniit 17-inik ukiulinnik 508-nik aamma 18-inik ukiulinnik ataasiakkaanik apersuilluni misissuineq ingerlanneqarsimavoq, nukappiaqqat 231-ullutik aamma niviarsiaqqat 277-iullutik. Siornatigut misissuisoqarnikuusimangilaq inuusuttut akornannanni Kalaallit Nunaanni pissutsit atugarissaarnermut pingaarutillit pillugit una allakkiap assinganik.

Kalaallit Nunaanni inuusuttut akornanni atugarissaarneq, immikkoortoq siulleq.

Allakkiap aallaqqaasiutigaa inuusuttut atugarissaartut qanoq ilisarnaateqarnerisut. Inuk atugarissaartuq imatut nassuiaateqartinneqarpoq, inuk sapaatip akunnerini kingullerni sisamani inuunermi atukkaminik iluarisimaarinnilluni kajumissuseqarluarluni nukissaqarluarlunilu misigisimasoq. Taamaattumik inuusuttut atugarissaartut paasiniarneranni apeqqutit ataani allassimasut marluk apeqqutigineqarput: *"Sapaatip akunnerini sisamani kingullerni qanoq siviutigisumi inuummarissimavit?"* aamma *"Sapaatip akunnerini sisamani kingullerni qanoq siviutigisumi nukissaqarluarsimavit?"*. Apersuinerami peqataasut "piffissaq tamaat" imaluunniit "piffissap ilarujussua" apeqqutinut taakkununga marlunni akisimasut, inuusuttut atugarissaartut immikkoortinneqarput. Apersuinerami peqataasut akissutissat sinneri atorlugit allatut akisimasut atugarissaannginnerusutut nalilerneqarput. Taava imaappoq apersuinerami peqataasut akissutillit ukuninnga "qaqutiginnaq" aamma "taamatut misigisimangisaannarpunga" imaluunniit akisimasut "piffissaq tamaat" imaluunniit "piffissap annertunersaani" ataasiinnarmik apeqqutini marlunni apeqqutigineqartuni akisimasut tassaapput inuusuttut annikinnerusumik atugarissaartut.

- Misissuinerup takutippaa inuusuttut affangajaat atugarissaartuusut, nukappiaqqat niviarsiaqqanik amerlanerulaarlutik.



Inuusuttut atugarissaartut ilisarnaataat

Misissuinermi model-imik sanasoqarsimavoq, pissutsit assigiinngitsut nukappiaqqat niviarsiaqqallu atugarissaarnerannut pungaaruteqarsinnaasut misilittarniarlugit.

Sianigeqquneqarporli pissutsit allat nassuiaateqarsinnaasut uani allakkiami ilaangimmata.

Misissuinerup takutippaa inuusuttut atugarissaartut ilisarnaatigigaa inuiaqatigiit akornanni attaveqarluarneq, kissaatiginagu kiserliunnginnissaq aammalu ajunngitsumik peqqissutsip nalilerneqarnera.

- Nukappiaqqat atugarissarnerannut ilisarnaataavoq timersorneq. Nukappiaqqat atugarissaartut timersornerupput nukappiaqqanit allanit timersoqatigiiffinni, arpattarlutik, sikkilertarlutik sisorarnerusarlutillu.
- Niviarsiaqqat atugarissaarnerannut ilisarnaataavoq angajoqqaanik ajornangitsumik ajornartorsiutinik oqaloqateqartarneq aammalu angajoqqaat najugaqatigiinnerat.

Allakkiami takutinneqarportaaq pissutsit arlallit atugarissaarnermut ataqatigiinnerannik.

Kalaallit Nunaanni inuusuttut akornanni atugarissaarneq, immikkoortup aappaa.

Misissuinerup immikkoortuata aappaa tassaavoq meeqqat atuartut apersorneqarneranni isumaannik misissueqqissaarneq, takutitsillunilu inuusuttut misilittagaannik, isumaannik eqqarsaataannillu. Immikkoortoq meeqqat atuartut 426-t apeqqummut "**Meeqqat ajunnginnererusumik atugassaqqartitaanissaat anguneqassappat taava qanoq iliortoqartariaqarsoriviuk?**" akissutaat ersersinneqarput. Akissutit arlallit takisuujupput aammalu imartullutik malunnarlunilu meeqqat atuartut akissutitik eqqarsaatigilluaqqissaarsimagaat. Akissutigineqarsimasut ersersippaat inuusuttut amerlasuut atugarissaartut inissisimanerartut saniatigullu aamma ilisimaarilluaraat meeqqat inuusuttullu ajunnginnerusumik inuuneqarnissaannut suut pingaaruteqarnerisut.

"Meeraq ajunnginnerusuk inuuneqassappat isumaqarpunga, angajoqqaat qitornaminnut imminnullu ajunngitsumik pisariaqartut. Angajoqqaat imerajuttuussanngillat.

Nuannisaqatigiissinnaasariaqarpugut, oqaloqatigiissinnaalluta eqqissisimaarsinnaallutalu.

Tamattami asanninneq pisariaqartipparput, taamaattumik angajoqqaat asanninnermik angisuumik tunniussisariaqarput". "Imigassartunnginnerugaanni, ilaqtariittut inuuneq salliutinneqalertarpoq"



Inuusuttut arlallit eqqaavaat inersimasut pikkoriffiginerussagaat meeqqanut tusarnaarsinnaaneq, piffissaqarfiginerullugu meeqqanik oqaloqateqarsinnaaneq paasinninniarnissaannillu. Inuusuttut ujartrapaat pakkutarineqarnerunissaq, toqqissisimaneq, angajoqqaanit soqutigineqarneq asanninnerlu taavalu ataatsimooqatigiinneq. Angajoqqaat meeqqaminnut sianiginninnissaat ajornartorsiutitik siulluinnagit, meeraarnermi misigisimasatik meeqqaminnut ingerlateqqinnagit inuusuttut tikkuarpaat aammalu angajoqqaat imigassartornerujussuat iliuuseqarfigineqartariaqartoq. Soorlu inuusuttup allassimasaa: *"Meeqqat atugaat pitsaanerussappata, angajoqqaavisa paarilluartariaqarpaat"*.

Inuusuttut arlallit uparuarpaat meeqqat amerlasuut atugarissaartuunngitsut matoqqasorujussuusut misigisaminnillu oqaluttuarnissaminnut ittoortut taamaamat namminneq ikiortissarsiorlutik saaffiginninneq ajortut. Inuusuttut isummerput oqartussaasut atuarfik ilanngullugu maluginiarnerusariaqaraat qanoq meeqqat pineqartarnersut taava iliuuseqarlutik assersuutigalugu soorlu angajoqqaat oqaloqatiginerisigut takuneqarsinnaappat meeraq atugarissaartuunngitsoq.

"Inooqataasutut akulerunnerusariaqarpugut, nipangersimavallaarutta ikiuussinnaanngilagut"

Inuusuttut arlallit isummerput pisariaqartitsisoqartoq arlalinnik saaffissanik, ikiorneqarsinnaallutik tapersorsorneqarlutillu aammalu inuusuttut orniffigisinnaasaannik ataatsimooqatigiiffiusinnaasumik.

"Unnukkut ornitassaaleqinerput pissutigalugu arlaannik sammisaqarniassagatta imigassartorusulersinnaavugut. Angajoqqaat angerlarsimaffimmi imeraangata anerusunnarsisarpoq, nalunartarporli sumunnarnissaq, klubbiliarnissaq kajuminnanngilaq tassamini pujartaallutillu imermata!!!"

Inuusuttut akissutaat amerlasoorpassuarnik ajunngitsunik siunnersuuteqarput, taavalu malunnarluni inuusuttut neriulluartut allanngortoqarnissaanik aammalu meeqqat inuusuttullu atugarissaarpallaanngitsut pillugit pitsanngorsaasoqarnissaanik. Taamaamat tunngavissaqarpoq meeqqat inuusuttullu siunissaat atugaallu pillugit isumalluarnissamut.